

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av kv Rosendal mindre, Södermalm, Stockholm

Hansson, Anton; Linderson, Hans

2021

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Hansson, A., & Linderson, H. (2021). *Dendrokronologisk analys av kv Rosendal mindre, Södermalm, Stockholm*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2021:100). Lund University.

Total number of authors:
2

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

10 November 2021

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2021:100
Anton Hansson & Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV KV ROSENDAL MINDRE,
SÖDERMALM, STOCKHOLM

Uppdragsgivare: Arkeologerna, Statens historiska museer, Roxengatan 7, 582 73 Linköping
(Kontaktperson: Karin Lindeblad, karin.lindeblad@arkeologerna.com)

Område: Stockholm **Prov nr:** 93612-93633 **Antal Sågprov:** 22

Dendrokronologiskt objekt: Gångväg kontextgrupp 80 (93612-93613), Binge kontextgrupp 87 (93614-93616), Tomtgräns kontextgrupp 101 (93617-93619), Tomtgräns kontextgrupp 103 (93620-93627, 93633), Tomtgräns kontextgrupp 135 (93628-93632)

Resultat:

Dendro nr:	Provnr; kontextgrupp	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)	Kommentarer (mer vågad datering inom parantes)
93612	7624; 80	Tall	49	Sp 33, W	1888	V 1888/89	
93613	7651; 80	Tall	64	Sp 43, W	1888	V 1888/89	
93614	7688; 87	Tall	83	Sp 58, W	Ej datering		
93615	10168; 87	Tall	76	Sp 49, Nära W	1642	1642-1644	
93616	10169; 87	Tall	69	Sp 47, W	1640	V 1640/41	
93617	8944; 101	Gran	47	Ej W	Ej datering		
93618	8945; 101	Tall	34	Sp ?, Ej W	Ej datering		
93619	8946; 101	Tall	29	Sp 20, Ej W	Ej datering		
93620	6868; 103	Tall	157	Sp 88, W	1641	V 1641/42	
93621	7622; 103	Tall	180; 3	Sp 71, Nära W	1683	1683-1688	
93622	6914; 103	Tall	126	Sp 56, Ej W	1610	1614-1654	
93623	1000319; 103	Gran	68	W	Ej datering		
93624	1000320; 103	Tall	344; 3	Sp (60), Ej W	Ej säker		(1617-1657)
93625	1000321; 103	Tall	306; 3	Sp 105, Ej W	1686	1686-1696	
93626	1000318; 103	Gran	56	W	Ej datering		
93627	1000322; 103	Tall	89	Sp 44, Ej W	Ej datering		
93633	1000320; 103	Tall	178	Sp (25), Ej W	1607	1642-1682	Stört prov
93628	11290; 135	Tall	97	Sp 66, W	1641	V 1641/42	
93629	12081; 135	Tall	122	Sp 62, W	1712	V 1712/13	
93630	12246; 135	Tall	120; 3	Sp 65, Nära W	1713	1713-1718	
93631	1000410; 135	Tall	135; 3	Sp 56, Ej W	1642	1642-1686	
93632	1000411; 135	Tall	153	Sp 65, Ej W	1651	1651-1686	

Osäkra uppgifter inom parantes

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Gångväg (93612-93613)

Virket till båda proven från gångvägen har daterats till **vinterhalvåret 1888/89**. Virket är mest troligt hämtat från Gotland, men kustlandet vid gränsen Småland-Östergötland kan inte helt uteslutas.

Binge (93614-93616)

Två av tre prov från bingen har daterats. Virket till prov 93615 har avverkats någon gång åren **1642-1644** medan virket till prov 93616 har avverkats **vinterhalvåret 1640/41**. Sammanvägt tyder detta på att bingen är **uppförd någon gång åren 1642-1644** eller möjligen något enstaka år senare. Virket är hämtat från **Uppland** och korrelerar väl mot referensmaterial från utgrävningar i Slussenområdet i Stockholm.

Tomtgräns kontextgrupp 101 och 103 (93617-93633)

Från tomtgränsen har tio av totalt 17 prover daterats med säkerhet. Ett prov har fått ett osäkert dateringsförslag och sex prover har ej gått att datera. Detta beror på få årsringar i proven (93617-93619), att det rör sig om granvirke (93623 och 93626) samt att några prov (93624 och 93627) har en eller flera tillväxtstörningar vilket avsevärt försämrar dateringsmöjligheterna.

Från tomtgränsens analyser utkristalliserar sig tre perioder tidsmässigt. Den äldsta perioden består av proverna 93620, 93622 och 93628 som, om ett gemensamt fällningsår förutsätts, har avverkats **vinterhalvåret 1641/42**. Hit kan också räknas prov 93624 om den osäkra dateringen är korrekt.

Den andra gruppen prover består av 93621, 93625 samt 93632 som alla kan ha avverkats 1686. Tittar man på de beräknade fällningsåren är det kanske troligare att virket har avverkats under ett **antal år omkring 1686**. Till denna gruppen bör också räknas prov 93633 och 93631, även om deras beräknade fällningsår möjliggör att dessa kan tillhöra den äldre 1640-talsgruppen.

Den yngsta gruppen består av prov 93629 och 93630, vilka har avverkats **vinterhalvåret 1712/13** respektive någon gång åren **1713-1718**.

Prov 1000320 enligt kundens provlista bestod av två provbitar. Då dessa två provbitar inte är från samma träd har de behandlats som skilda prov och fått två olika Dendro-nummer (93624 och 93633).

Virket från tomtgränsen korrelerar väl inbördes vilket tyder på att de kommer från samma skogsområde. Höga korrelationer nås mot Uppländska referenskronologier samt mot referensmaterial från utgrävningarna i Slussenområdet i Stockholm, vilket tyder på att virket härstammar från **Uppland**.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891, Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges sp=0 menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891